

I. HƯỚNG DẪN PHÒNG VẤN SÂU/THẢO LUẬN NHÓM NGƯỜI DÂN TRONG CỘNG ĐỒNG

- **NGƯỜI ĐƯỢC PHÒNG VẤN**

Người cao tuổi trong làng, chủ hộ gia đình (những người 40-60 tuổi)

- **NỘI DUNG PHÒNG VẤN**

1. Lịch sử hình thành xóm, làng? Đặc điểm dân cư gốc – những người đầu tiên đến khai hoang? Kinh nghiệm trị thủy của cộng đồng dân cư khi mới hình thành? Hoạt động sản xuất của cộng đồng: trồng trọt; chăn nuôi gia súc, gia cầm; nuôi trồng, đánh bắt thủy hải sản;... của cộng đồng khi đó?

- Phân bố không gian làng xã: khu vực nhà ở, khu vực canh tác, sông, hồ,... (trước kia và hiện nay)? Vẽ sơ đồ thôn bản
- Hệ thống tưới và tiêu nước của địa phương: vẽ lại sơ đồ hệ thống qua từng thời kỳ qua lời kể của người lớn tuổi? (nếu có). Nếu có sự thay đổi, lý do tại sao?

2. Theo quan sát của ông/bà, địa phương thường chịu ảnh hưởng từ bão, lũ, xâm nhập mặn như thế nào?

- Trước kia (10 năm trước)
- Hiện nay

3. Đánh giá mức độ thiệt hại do tác động của các hiện tượng bão/ lũ/ xâm nhập mặn trước kia và hiện nay đối với bản thân gia đình, đối với địa phương theo đánh giá của ông/bà là nhiều hay ít? Tại sao?

- Đất đai bị ảnh hưởng như thế nào? Tại sao?
- Trồng trọt bị ảnh hưởng như thế nào? Tại sao?
- Chăn nuôi gặp phải những khó khăn nào? Tại sao?
- Các hoạt động sống khác bị ảnh hưởng như thế nào? Tại sao?

4. Ngoài kênh dự báo thời tiết và các kênh dự báo chính thức của chính quyền, người dân ở địa phương có kinh nghiệm gì trong dự báo, phát hiện và phòng ngừa các hiện tượng thủy tai (bão lũ, lụt, xâm nhập mặn) không?

(1) Các kinh nghiệm này được biểu hiện dưới các hình thức nào?

- Các câu chuyện, văn học dân gian,
- Ca dao tục ngữ;
- Tín ngưỡng dân gian
- Luật tục của cộng đồng
- Kinh nghiệm quan sát những hiện tượng tự nhiên xung quanh (ví dụ: nhìn măng tre mọc ở trong hay ngoài bụi, rễ cây si trắng,...)

(2) Phương thức để giữ gìn và chuyển giao kinh nghiệm này giữa các thế hệ trong cộng đồng (truyền miệng, văn bản giấy,...)? Đánh giá mức độ phù hợp của phương thức chuyển giao kinh nghiệm?

- (3) Những kinh nghiệm này từ bao đời nay có thay đổi gì không? Nếu có, vì sao lại có sự thay đổi này?
- (4) Đánh giá mức độ phổ biến của những kinh nghiệm này hiện nay? Trong tương lai? Vì sao ông/bà có sự đánh giá đó?
5. “Truyền thống” sống chung với lũ của người dân địa phương thể hiện cụ thể như thế nào? Các biện pháp ứng phó với các hiện tượng thủy tai nhằm giảm bớt thiệt hại là gì?
- Hoạt động sản xuất: lịch thời vụ, giống cây trồng, giống vật nuôi, phương thức canh tác, kỹ thuật canh tác, công cụ sản xuất, quản lý nguồn nước, đất canh tác,...
 - Đời sống sinh hoạt: dự trữ lương thực thực phẩm, chăm sóc sức khỏe,
 - Xây dựng nhà cửa: kiến trúc nhà, chuồng trại chăn nuôi,...
6. Chính sách hỗ trợ của chính quyền địa phương như thế nào? Có kịp thời không? Có phù hợp không? Tại sao?
7. Mức độ tham gia của cộng đồng trong các chính sách phòng chống thủy tai tại địa phương?
8. Nhu cầu trợ giúp những gì để người dân và chính quyền địa phương có thể ứng phó tốt trước những tác động của thủy tai?